

Zdravice, narodne lirske običajne pesme su najstariji oblik narodnog pesništva, nastale iz potrebe obeležavanja značajnih događaja, svečanih ručkova, večera, svadbi, krštenja, slava... Pripisivana im se magijska moć, da mogu, izgovorene u domu domaćina, da prizovu dobro, a oteraju zlo. Svetovnog su karaktera i pune sadržaja iz svakodnevnog života. Obavezno se kazuju uz čašu vina ili rakije.

Mladimir Protić, iz Milićevog sela kod Požege, zdravicu je nazvao „srpskim jevandjeljem“, u kojem se kriju najiskrenije i najlepše želje onima kojima su namenjene.

Do danas sačuvane su zahvaljujući nazdravičarima, odnosno zdravičarima, darovitim pojedincima, i gotovo je nemoguće zamisliti neku svetkovinu, manifestaciju diljem Srbije, bez uvodne besede koju govori neki od njih. Osim što lepo zbore, pišu narodnu poeziju, oni su čuvari lepote i čistote narodnog srpskog jezika.

Milan P. Damljanović (68) iz Koštunića, srpski je zdravičar, recitator i pesnik, koji tek odlaskom u penziju beleži prve javne nastupe. U mladosti je radio kao zanatlija - elektrozarivač, potom uz rad, završio srednju Ekonomsku školu, i radio u čak dvanaest firmi u Srbiji (Beogradu i Čačku) i van nje (Ljubljani, Maribor, Podgorici, u Italiji, Austriji). Poslednjih godina bavio se malinarstvom i seoskim turizmom u Koštunićima, trenutno razmišlja da se okuša u proizvodnji suvih šljiva. Ne želeći da u ovim godinama „bude semafor koji će u pustinji da reguliše saobraćaj“, u dobrom zdravlju, aktivan, još uvek ima potrebu za promenom mesta boravka, kvalitetnim i smislenim druženjima.

Kaže da nije bio sjajan đak, ali da je voleo književnost. Još dok je učio zanat, profesor srpskog jezika mu je govorio da ima dara za studije književnosti. U mladalačkom dobu u kraju je bio čuven po svojim pesmama, posebno je njegov talenat došao do izražaja u vreme dok je služio vojsku. Odlaskom u penziju, slobodno vreme mu je dalo priliku da se, kao pesnik i recitator ostvari, i da se jakim glasom, punim emocije i sugestije obrati publici.

- Većinu života sam radio sasvim nešto drugo i poslednje 2 - 3 godine zvanično sam postao zdravičar. Prvi put sam nastupio u Andrićgradu, angažovan od našeg uvaženog režisera Emira Kusturice 20. avgusta 2017., da govorim stihovi pesme Milutina Bojića - „Plava grobnica“. Ja sam recitovao i ljudima se to mnogo svidelo. I tada je sve počelo. Sledile su „Zdravica rakije“ na saboru u Guči, zdravice u selu Šljivovica na Zlatiboru, Sajmu turizma u Beogradu, „Zdravica u čast violine“ u Pranjanima na Prvom srpskom Saboru violinista u avgustu 2019. Osim svojih, često govorim „Zdravicu narodu srpskom“ Ljubivoja Ršumovića. I osećam se sjajno. Uživam u svemu tome - kaže gospodin Damljanović.

Ponekad ustaje noću i sam sebi recituje. To mu dođe kao duševna hrana. Kao kada gladnom čoveku donesu da pojede najlepší kolač. Puno srce mu je kada se njegovo lično zadovoljstvo poklopi sa emocijama publike, koja je prepoznala to što je rekao i način na koji joj se obratio. Uspehom smatra kada zadrži pažnju publike, kao što je to bilo u Kraljevu, kada je nastupio pred više od 500 ljudi, a u Sali je bio muk „nije muva mogla da se čuje“.

Svoje treće doba naziva novom mladošću i veruje da nikada neće okusiti penzionersku dokolicu, jer mu prija da mu dan traje 15 sati, da iskusi nove izazove, putovanja, dešavanja. Kaže da ga statika ubija, da se oseća kao da je mali i da tek počinje da čita i piše. Ništa mu nije teško a glas mu je još uvek jak, nekada mu kažu i prejak, pa namerava da ubuduće na put ne kreće bez svog mikrofona, da ne bi zavisio ni od koga do od sebe sama.

Zdravica u čast violine (deo):

„Ja podižem čaturicu uz ovu zdravicu, zdrav nam budi domaćine, uvek zdrav nam bio, i uz zvuke violine s nama veselio... Kad zasnira žica violine, zvuci ječe preko reke Drine, Kroz Mršelje i Dobrinje naše, zvuci struna svuda odzvanjaše... Do tri dana Pranjanci igraju, pod šatrama gosti uživaju, srca naša žicama kidaju, i ljubavne rane zvucima vidaju...“

Fotografije: Borislav Simović

